Respublika .- 2024.- 11 dekabr (№ 273).- S.12.

Uşaqların intellektual və mənəvi inkişafında medianın əhəmiyyəti

Beynəlxalq Uşaq Televiziya və Radio Günüdür

Hər il dekabrın 11-i Beynəlxalq Uşaq Televiziya və Radio Günü kimi qeyd olunur. Bu gün 1994-cü ilin aprelində BMT Uşaq Fondunun (UNICEF) təşəbbüsü ilə Kann şəhərində təsis olunub. Bu günün təsis edilməsində məqsəd uşaqların inkişafını dəstəkləyən medianın vacibliyinə diqqət çəkməkdir. Televiziya və radio vasitəsilə uşaqlara təhsil, əyləncə və mədəni irs kimi dəyərləri çatdırmaq dünyada geniş yayılmış təcrübədir. Azərbaycanda da bu istiqamətdə çox işlər görülür.

Ölkəmizdə müstəqilliyin bərpasından sonra uşaqlara xüsusi diqqət və qayğı göstərilmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qəbul edilmiş qanunlar uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ölkəmizin qlobal standartlara uyğunlaşmasına şərait yaratmışdır. 1998-ci il mayın 19-da imzalanmış "Uşaq hüquqları haqqında" Qanun uşaqların hüquqlarının təmin edilməsinə yönəlmiş ən mühüm hüquqi sənədlərdən biridir. Qanunun 3-cü maddəsində qeyd edilir ki, dövlət siyasəti uşaqların yaxşı şəraitdə böyüməsi, yüksək təhsil alması və ölkənin layiqli vətəndaşlarına çevrilməsi üçün hərtərəfli zəmin yaradır. Bu yanaşma uşaqların həm maddi təminatını, həm də onların mənəvi və intellektual inkişafını diqqət mərkəzində saxlayır. 22 iyun 1999-cu ildə qüvvəyə minmiş "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" qanun bu kateqoriyadan olan uşaqların hüquqlarının müdafiəsi və onların gələcəkdə cəmiyyətə inteqrasiyasına hüquqi əsas yaratmışdır. Bu qanun dövlətin həssas təbəqələrə diqqətinin parlaq təzahürü və ulu öndər Heydər Əliyevin sosial ədalət prinsiplərinə sadiqliyini əks etdirir.

Ulu öndər uşaqlarla ünsiyyətdə olmaqdan xüsusi zövq alırdı. Uşaqların Beynəlxalq Televiziya və Radio Günü münasibətilə təşkil edilən tədbirlərdə iştirakı onun uşaqlara olan sevgisinin və onların rifahına verdiyi yüksək dəyərin bariz göstəricisi idi. Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, uşaqların tərbiyəsi və təhsili millətin gələcəyində əsas amillərdən biridir. Bu siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev uşaq və gənclərə göstərilən diqqətin daha da artırılmasını təmin etmiş, onların təhsil, mədəniyyət və idman sahəsində inkişafını dəstəkləyən çoxsaylı fərman və sərəncamlar imzalamışdır. Uşaqların sosial müdafiəsi sahəsində aparılan islahatlar, həmçinin müxtəlif mərkəzlərin və təşkilatların fəaliyyətinin genişləndirilməsi, cənab İlham Əliyev tərəfindən 2009-cu il ölkəmizdə "Uşaq ili" elan edilməsi bu qayğının təzahürüdür.

Bu gün dünyanın müxtəlif ölkələrində uşaqlar üçün televiziya və radio kanalları fəaliyyət göstərir. Məsələn, ABŞ-da "PBS Kids", Böyük Britaniyada "Cbeebies", Yaponiyada isə "NHK for School" kanalları uşaqlara maarifləndirici və əyləncəli proqramlar təqdim edir. Bununla yanaşı, "Cartoon Network" və "Nickelodeon" kimi kanallar da həm əyləncəli, həm də ictimai məzmunlu verilişlər hazırlayır. "Radio Disney" uşaqlar və yeniyetmələr üçün musiqi proqramları ilə fərqlənir.

2024-cü ildə Azərbaycan televiziyaları və rəqəmsal platformalar uşaqlar üçün müxtəlif proqramlar təqdim edir. Milli dəyərləri və mədəniyyəti əks etdirən yerli animasiya filmləri çəkilir. Məsələn, "Cırtdan və Təpəgöz", "Qarabağ atı" və "Narqız" cizgi filmləri uşaqlara Azərbaycan folklorunu, tarixini və milli ruhunu öyrədir. Yeni layihələr arasında "Dostcanlı Tülkü Tiko" və "Ad günün mübarək!" kimi əyləncəli və öyrədici animasiyalar yer alır. Bu proqramlar həm təhsil, həm də əyləncə məqsədi daşıyır, uşaqların maraqlarını nəzərə alaraq müxtəlif mövzuları əhatə edir. Bundan əlavə, "Ulduzlu yol" platforması vasitəsilə uşaqlar Azərbaycan dilində nağılları dinləyə və klassik hekayələrlə tanış ola bilərlər.

Təəssüf ki, ölkədə yalnız uşaqlara həsr olunmuş müstəqil radio proqramları yoxdur. Çox vaxt uşaqlar üçün nəzərdə tutulan proqramlar ümumi auditoriyaya yönəlmiş verilişlərin bir hissəsi kimi təqdim edilir ki, bu da xüsusi diqqət tələb edən bu yaş qrupuna adekvat yanaşma deyil. Dünya səviyyəsində uşaqlara yönəlmiş medianın əsas üstünlüyü şaxələndirilmiş, innovativ və psixoloji cəhətdən təsirli olmasıdır. Ölkəmizdə isə bu sahədə keyfiyyətli və müasir proqramlar demək olar ki, yoxdur. Rəqəmsal texnologiyalardan istifadə, interaktiv proqramların yaradılması və uşaqların maraqlarına uyğun məzmun hazırlanması beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsinə əsaslanmalıdır.

Beynəlxalq Uşaq Televiziya və Radio Günü ölkəmizdə uşaqlar üçün medianın inkişafı istiqamətində yeni işlərin görülməsini vurğulayır. Yüksəkkeyfiyyətli proqramlar gələcək nəsillərin bilikli, mədəniyyətli və sosial məsuliyyətli fərdlər kimi formalaşmasına mühüm töhfədir. Bu istiqamətdə həm dövlət, həm də özəl sektor təşəbbüsləri mühüm rol oynaya bilər.

Ləman TƏHMƏZ,
"Respublika".